

אזרחות (לחינוך החרדי)

אזרחות (לבתי"ס עצמאיים), 1 יח"ל, 034101

שים לב!

השאלות במבחן יחוברו מהחומר המפורט להלן.

ניסוח הנושאים מתבסס על תכנית הלימודים החדשה.

א. עם ישראל – עם התורה

נקודות ההתחלה של אומות העולם ושל עם ישראל.
חוקתו הנצחית של עם ישראל ואמנת היסוד שלו.
הזכות של עם ישראל לארץ-ישראל.
הציפייה התמידית.
ההתייחסות למדינת ישראל.

ג. דמוקרטיה ומשטר דמוקרטי בעולם ובישראל

מהי דמוקרטיה? דמוקרטיה ישירה ודמוקרטיה ייצוגית. זכויות האדם והאזרח.
יסודות הדמוקרטיה: חירות ושוויון. זכות הדמוקרטיה להגן על עצמה.
יחס היהדות לדמוקרטיה. דעת תורה.
חברה דמוקרטית, עקרונותיה: הכרעת הרוב; זכויות המיעוט; תרבות פוליטית דמוקרטית;
פתרון סכסוכים בדרכי שלום; שלטון יציג, נבחר ומתחלף; הגבלת השלטון; מנגנוני פיקוח וביקורת.
הדמוקרטיה כצורת ממשל לעומת צורות ממשל אחרות: מונרכיה ודיקטטורה. משטר פרלמנטרי ומשטר נשיאותי.

ד. מפלגות ובחירות במשטר הדמוקרטי בישראל

מהי מפלגה? מה חשיבותן של מפלגות?
תקנוני מפלגות וסייגי מפלגות. מפלגה, רשימה, סיעה, תנועה.
מאפייני בחירות דמוקרטיות: כלליות, ארציות, ישירות, שוות, חשאיות, יחסיות;
בחירת המועמדים; אחוז החסימה.
חלוקת המנדטים: שיטה יחסית או רובית; המודד; חלוקת עודפי הקולות; הסכמי עודפים.
שיטות בחירות: רשימתית או אישית.
אזורי הבחירה: שיטה ארצית, יחסית, מעורבת.

ז. הרשות המבצעת: הממשלה

מהי ממשלה?

תהליך כינון ממשלה. הסכמים קואליציוניים. סוגי ממשלות קואליציוניות. מעמד ראש הממשלה וסמכותו. מבנה הממשלה ותפקודה. תפקידי הממשלה וסמכויותיה. תפקידי השרים, סמכויותיהם ואחריותם. אחריות ממשלתית ואחריות מיניסטריאלית. היועץ המשפטי לממשלה: תפקידו והשפעתו על החלטות הממשלה. הממשלה והכנסת. סיום כהונת הממשלה. ממשלת מעבר.

י. מוסדות ביקורת על רשויות השלטון

לשם מה נחוצה ביקורת?

מבקר המדינה: בחירתו, מי הם המבוקרים, ומה הם תחומי הביקורת. עצמאותו של מבקר המדינה. דוח שנתי של המבקר. מבקר המדינה כנציב תלונות הציבור. ועדות חקירה ממלכתיות.

יב. דת ומדינה

מעמדה של הדת היהודית במדינת ישראל. הסדר ה"סטטוס-קוו" בענייני דת. חקיקה דתית ונחיצותה. סוגיית "מיהו יהודי" בנוגע לחוק השבות. מוסדות דת ממלכתיים: הרבנות הראשית, בתי דין רבניים, הרבנויות המקומיות והמועצות הדתיות. סוגיית חקיקת חוקי היסוד.